

Aelodau'r Cynulliad

19 Mehefin 2018

Annwyl gydweithwyr

Wrth i'r Bil i Ymadael â'r UE gyrraedd ei gamau olaf yn Nau Dŷ'r Senedd, a chyn i ddadl y Llywodraeth gael ei chynnal yn y Cynulliad Cenedlaethol yr wythnos hon, ddwy flynedd ar ôl y refferendwm ar Brexit, roeddwn yn awyddus i ysgrifennu at yr holl Aelodau i gadarnhau manylion y Cytundeb Rhynglywodraethol rhwng Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y Deyrnas Unedig.

Roeddwn hefyd am fanteisio ar y cyfle i fynd i'r afael â'r elfennau o gamddealltwriaeth sy'n bodoli o hyd ac i gywiro rhai datganiadau camarweiniol sydd wedi'u gwneud am y cytundeb.

Mae'r cytundeb hwn yn cadarnhau bod Cymal 11 yn cael ei wrthdroi. Byddai'r Bil, fel y drafftwyd ef yn wreiddiol, wedi cadw yn San Steffan yr holl bwerau dros feysydd polisi datganoledig a oedd yn 'dychwelyd' o'r UE, a byddai Gweinidogion y Goron yn gallu eu rhyddhau i'r sefydliadau datganoledig yn unol â graddfa ac amserlen a fyddai'n cael eu penderfynu ganddynt hwy yn unig.

Yn awr, cadarnhawyd y bydd yr holl bwerau dros feysydd polisi datganoledig yn aros yn nwylo'r Cynulliad. At hynny, pan fydd y Cynulliad yn cytuno bod angen fframweithiau, mae proses wedi'i sefydlu ar gyfer nodi'r rhain. Pan fydd cyfyngiadau cyfraith yr Undeb Ewropeaidd yn dod i ben, bydd modd i'r sefydliadau datganoledig arfer y pwerau hynny heb y gofyniad presennol i weithredu o fewn fframweithiau'r UE. Yn y meysydd hyn, bydd ein gallu i arfer ein cymhwysedd datganoledig yn cynyddu.

Nid oes unrhyw bwerau o gwbl wedi'u dal yn ôl rhag y Cynulliad ac ni fydd hynny'n digwydd hyd nes y bydd y Cynulliad wedi cael y cyfle i ystyried unrhyw reoliadau drafft a gyflwynir o dan y ddeddfwriaeth.

Mae'r cytundeb yn pennu proses gydweithredol rhwng y Llywodraethau i nodi ble mae angen fframweithiau ac i ddatblygu'r rheoliadau drafft hyn sy'n nodi pa rai o bwerau'r UE fydd yn cael eu 'rhewi'. At hynny, mae'n cymhwyso confensiwn Sewel i'r pwerau deddfwriaethol eilaidd hyn – ac fe ofynnir i'r Cynulliad Cenedlaethol ac i Senedd yr Alban

am eu cydsyniad. Mae Llywodraeth y DU yn gwneud yr un ymrwymiad i beidio â bwrw ymlaen, fel rheol, heb y cydsyniad hwn fel y mae'n gymwys ar hyn o bryd i ddeddfwriaeth sylfaenol sy'n cyffwrdd â pholisïau datganoledig.

Mae'r cytundeb yn cynnwys mesurau diogelu pellach o'i gymharu â Sewel – os bydd Llywodraeth y DU yn dymuno mynd ati i wneud y rheoliadau hyn heb gydsyniad, bydd raid iddi gyflwyno nid yn unig ei barn ei hun, ond barn Gweinidogion datganoledig hefyd, ynghylch pam y mae eu deddfwrfa wedi gwrthod rhoi cydsyniad. Ac er mwyn i farn Llywodraeth y DU fod yn oruchaf, bydd angen i Ddau Dŷ'r Senedd gytuno.

Mae'r cytundeb hwn yn rhoi ar wyneb y Bil gymalau machlud ar gyfer pŵer i greu rheoliadau – ddwy flynedd o'r diwrnod ymadael – ac unrhyw reoliadau a gaiff eu gwneud (uchafswm o bum mlynedd). Ar ôl y dyddiad hwn, bydd yr holl bwerau mewn meysydd datganoledig sydd yn nwylo'r UE ar hyn o bryd yn cael eu harfer yn Holyrood a Bae Caerdydd. Felly, rhywbeth dros dro fydd unrhyw gyfuno cymhwysedd mewn meysydd lle mae gofyn cytuno ar fframweithiau.

Mae'n rhoi gwarant bendant na fydd Gweinidogion y DU yn dwyn gerbron y Senedd unrhyw ddeddfwriaeth yn ymwneud â Lloegr i wneud newidiadau i gyfraith yr UE a ddargedwir mewn meysydd sy'n ddarostyngedig i reoliadau. Mae hyn, i bob pwrpas, yn creu sefyllfa gyfartal ar draws y DU – effaith y rheoliadau fydd cadw fframweithiau presennol yr UE ar waith drwy'r DU gyfan hyd nes y caiff fframweithiau newydd eu negodi ac y cytunir arnynt. Bydd yr ymrwymiad hwn hefyd yn rhoi ysgogiad cryf i Lywodraeth y DU i gytuno ar fframweithiau ymhell cyn diwedd yr uchafswm o bum mlynedd y darperir ar ei gyfer gan y rheoliadau.

Yn olaf, mae datganiad pendant yn y cytundeb y bydd confensiwn Sewel yn gymwys i unrhyw ddeddfwriaeth sylfaenol gan Senedd y DU a fydd yn cael ei defnyddio i sefydlu fframweithiau y cytunir arnynt ar gyfer y DU gyfan. Mae hyn yn sicrhau nad oes risg y bydd y rheoliadau'n cael eu defnyddio'n sail i ddadlau nad yw Sewel yn gymwys am fod materion y tu hwnt i gymhwysedd am gyfnod dros dro.

Nesaf, rwyf am nodi'n glir rai o'r pethau nad yw'r cytundeb yn eu gwneud:

- Nid oes unrhyw bwerau wedi cael eu hildio – bydd yr holl bwerau sy'n cael eu harfer gan yr UE ar hyn o bryd yn dod i Gymru hyd nes y y cyflwynir rheoliadau i roi pwerau penodol o eiddo'r UE 'yn y rhewgell' tra bydd fframweithiau'n cael eu datblygu. Nid yw'r rheoliadau hyn wedi'u drafftio eto a byddant yn dod gerbron y Cynulliad Cenedlaethol i gael eu hystyried cyn iddynt gael eu gosod yn Senedd y DU. Mae'r atodiad i'r cytundeb yn rhestru'r meysydd lle gellir cyflwyno rheoliadau – gan amlaf, mae'n debygol y bydd angen fframweithiau mewn meysydd cymharol gul o ddeddfwriaeth bresennol yr UE yn y meysydd hynny;
- Nid yw'n caniatáu i Lywodraeth y DU wneud fel y mynn nac i ailysgrifennu cyfreithiau Cymreig tra bo pethau 'yn y rhewgell'. Yr unig newidiadau y gellir eu gwneud i gyfraith yr UE a ddargedwir yn y meysydd hynny yw'r rhai cul a thechnegol y mae eu hangen er mwyn gwneud i'r gyfraith weithio ar ôl Brexit. Mae'r cytundeb yn golygu na all y DU wneud newidiadau i fframweithiau presennol yr UE – hyd yn oed ar gyfer Lloegr – tra bydd pethau 'yn y rhewgell'. Bydd gofyn i Lywodraethau negodi ynghylch fframweithiau a chytuno arnynt. Os na fydd hynny'n digwydd, bydd y pwerau'n dod yn ôl i'r Cynulliad ar ddiwedd y cyfnod machlud a bydd modd iddo ddeddfu fel y gwêl orau.
- Nid yw'r cymalau machlud yn golygu na fydd y Cynulliad yn gallu deddfu yn unrhyw un o'r meysydd datganoledig hyn am saith neu wyth mlynedd. Ni fydd unrhyw

gyfyngiadau o'r fath yn bodoli hyd nes y bydd y Cynulliad wedi cytuno arnynt. Lle gosodir cyfyngiadau dros dro ar gymhwysedd, mae'r cytundeb yn golygu na all unrhyw lywodraeth – gan gynnwys Llywodraeth y DU ar ran Lloegr – wneud unrhyw newidiadau i'r status quo. Ac ni fydd modd i'r cymal machlud gael ei estyn gan y Bil – nid yw'n rhoi unrhyw bwerau o'r fath i Weinidogion. Byddai angen deddfwriaeth sylfaenol newydd er mwyn gwneud hynny, a byddai Sewel yn gymwys iddi;

- Yr unig beth y bydd cyfyngiadau ar gymhwysedd yn ei wneud fydd ein hatal rhag deddfu mewn modd sy'n anghydnaws â chyfraith yr UE a ddargedwir, yn union fel yr ydym yn cael ei hatal rhag deddfu mewn modd anghydnaws â chyfraith yr UE ar hyn o bryd. Mae unrhyw awgrym y byddai'r cyfyngiadau hyn wedi'n hatal rhag pasio Deddfau megis Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn hollol anghywir. Cafodd Deddfau o'r fath eu gwneud o fewn y cyfyngiadau sydd wedi'n hatal rhag deddfu mewn modd anghydnaws â chyfraith yr UE ers i'r Cynulliad Cenedlaethol gael ei sefydlu;
- Mae'r cytundeb hwn yn fwy na darn o bapur nad oes iddo unrhyw effaith rwymol ar Lywodraeth y DU. Cafodd ei negodi'n hynod ofalus a manwl. Mae'n ymrwymiad clir a phendant gan Lywodraeth y DU ac nid oes gennym unrhyw reswm dros gredu na fydd yn glynu'n llawn wrth delerau'r cytundeb. Mae ein peirianwaith rhynglywodraethol wedi'i seilio ar Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth sydd â'r un statws – ac mae hynny'n wir am y fframwaith cyllidol hefyd.
- Nid yw'r cytundeb yn diffinio cydsyniad mewn modd sy'n golygu bod y Cynulliad wedi rhoi ei farn, boed hynny i roi cydsyniad neu i'w wrthod. Diben y cyfeiriad at y 'penderfyniad cydsynio' yn y gwelliannau, yn syml, yw caniatáu i gamau gael eu cymryd yn gyflymach na'r cyfnod 40 diwrnod a ragwelir, os bydd yr holl ddeddfwrfeydd datganoledig wedi mynegi barn yn barod. Ymrwymiad Llywodraeth y DU yw peidio, fel rheol, â gosod rheoliadau gerbron y Senedd heb gydsyniad y Cynulliad Cenedlaethol, nid heb benderfyniad cydsynio.

Yn olaf, awgrymwyd ei bod yn sefyllfa warthus yn gyfansoddiadol bod Senedd y DU yn gallu mynd yn groes i ewyllys y Cynulliad Cenedlaethol ar faterion datganoledig. Fodd bynnag, dyna yw sail y setliad cyfansoddiadol presennol. Mae'r cytundeb yn rhoi mesurau diogelu ychwanegol o ran y modd y mae confensiwn Sewel yn gweithredu.

Rwy'n edrych ymlaen at y ddadl ddydd Mawrth.

Mark Drakeford AM/AC

Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid
Cabinet Secretary for Finance